

Årsberetning Gildeskål kommune

Årsberetning 2015

Innledning

Årsregnskapet består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noteopplysninger.

Årsberetningen avlegges i henhold til Kommunelovens § 48 og forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner § 10 der det blant annet heter:

”...Der det er vesentlige avvik mellom utgifter i årsregnskapet og bevilgning til formålet i regulert budsjett, skal det redegjøres for avviket. Tilsvarende gjelder ved avvik mellom inntekter i årsregnskapet og regulert budsjett...”

Internkontroll og budsjettoppfølging

Den øverste ledergruppen består av rådmann, økonomisjef og virksomhetsledere. Virksomhetslederne rapporterer månedlig til rådmannen om den økonomiske utviklingen. Større avvik i forhold til budsjett forklares og eventuelt forslag på løsning blir lagt frem. Rådmannen legger frem tertialrapporter pr. 30.4. og 30.8. til politisk behandling. Her orienteres om den økonomiske utviklingen og evt. behov for budsjettendringer knyttet til driften. Det rapporteres også på utviklingen av plassert kapital til forvaltning i markedet.

Regnskapsresultat 2015

Gildeskål kommunes driftsregnskap ble avsluttet med et regnskapsmessig resultat på kr 0. Brutto driftsresultat ble -12,6 mnok. Det er negativt fordi driftsutgifter er høyere enn driftsinntekter. Kommunens finansinntekter fratrukket finansutgiftene gir et underskudd på 6 mnok. Korrigert for avskrivninger på kr 10,8 mnok, gir dette et netto driftsresultat på -7,8 mnok. Etter bruk av tidligere års avsetninger og året avsetninger (interne finanstransaksjoner), ender resultatet på kr 0. Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse.

Resultatene totalt sett for 2015 viser at kommunen har en løpende drift som går med underskudd. Kommunen er avhengig av store finansinntekter, bruk av tidligere oppspart egenkapital og positivt premieavvik på pensjonsbetalingene for å få et regnskapsmessig resultat i balanse.

Økonomisk utvikling/analyse

Årsregnskap for 2015 viser et netto driftsresultat på -7,8 mnok. Kommunelovens krav (Kl. § 46 nr. 6) til driftsmessig balanse innebærer at budsjettert driftsresultatet **minst** skal dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger. For å kontrollere om kommunen har oppnådd det

budsjetterte driftsresultat, bør resultatet først korrigeres for bruk av egenkapital som etter forutsetningene skal dekke driftsutgifter samt korrigere for avsetning til bundet driftsfond. I tillegg bør det korrigeres for inndekking av tidligere års underskudd.

Dette illustreres i en analyse av netto driftsresultat som vises nedenfor.

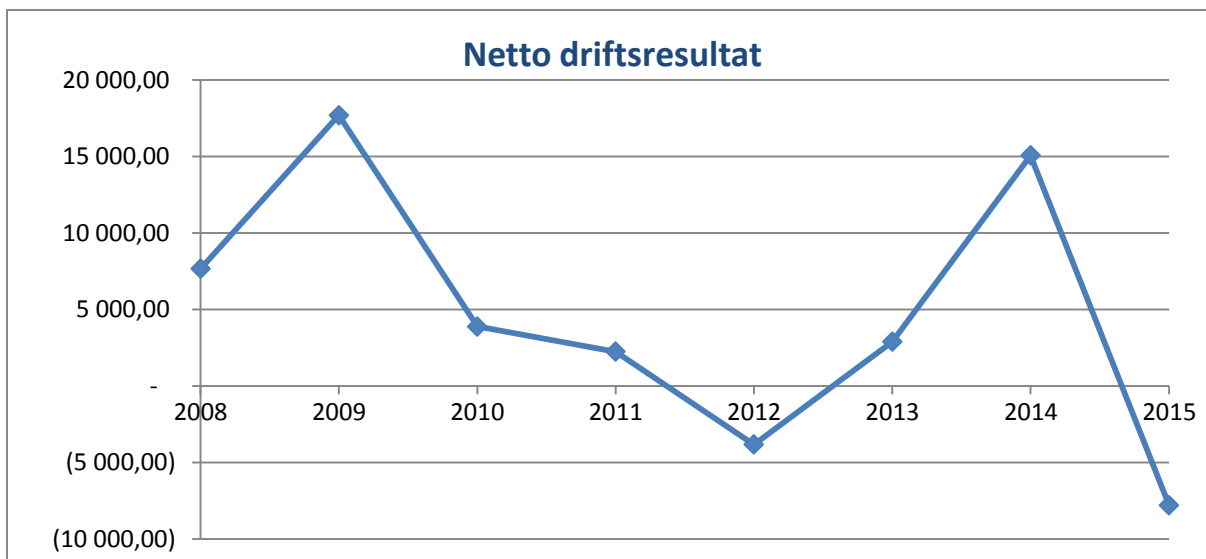
Netto driftsresultat og balansekravet	Regnskap 2015	Reg. budsjett 2015	Avvik
Netto driftsresultat	-7 805	-1 180	-6 625
Bruk av bundne fond	5 275	2 384	2 891
Bruk av disposisjonsfond	14 239	18 821	-4 582
Bruk av likviditetsreserve	-	-	
Bruk av tidligere overskudd	9 016	-	9 016
Sum bruk av egenkapital	28 530	21 205	7 325
Inndekking av tidligere års underskudd	-	-	
Avsetning til bundne driftsfond	3 857	2 025	1 832
Avsetning til disposisjonsfond	16 868	18 000	-1 132
Sum pliktige avsetninger	20 725	20 025	700
Andel driftsresultat til fri disposisjon	0	0	0

*tall i 1000 kr.

Tabellen over viser er det et avvik mellom regnskap og budsjettert netto driftsresultat på -6,6 mnok før korrigerings for bruk av egenkapital og avsetning til fond. Etter korrigerings er avviket kr 0. Avviket reduseres med 6,6 mnok fordi det er brukt 7,3 mnok mer av egenkapitalen enn budsjettert og pliktige avsetninger samlet øker med 0,7 mnok.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser hva kommunen har igjen til avsetninger og investeringer og er et mål for kommunens økonomiske handlefrihet. Netto driftsresultat skal dekke nødvendige avsetninger til senere år og eventuell egenfinansiering av investeringer. Som oversikten under viser har det vært svingninger i kommunens netto driftsresultat de siste årene. Størst fall i netto driftsresultat er fra 2014 til 2015 hvor endringen er på 22,865 mnok. Størst utslag gjør fallet i avkastning på finansielle instrumenter.

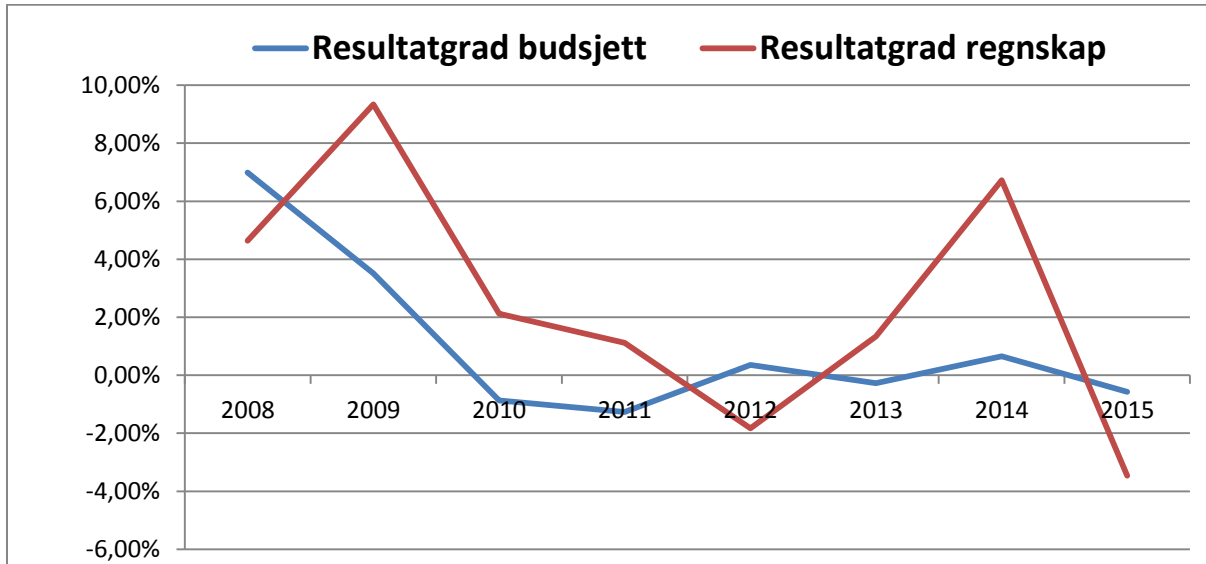

Tall i 1000 kr	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Netto driftsresultat	7 660	17 689	3 886	2 235	-3 830	2 885	15 060	-7 805

Tabellen viser utviklingen i netto driftsresultat fra 2008-2015. Tall i 1000 kr.

Et mye benyttet nøkkeltall for å vurdere kommunens økonomi er resultatgrad.

Resultatgraden er netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene. Teknisk beregningsutvalg for kommunesektoren (TBU) anbefaler en resultatgrad over tid på 3,0 – 3,5 % for at kommunen skal ha den nødvendige handlefriheten.

År	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Budsjett	6,99 %	3,51 %	-0,87 %	-1,27 %	0,36 %	-0,27 %	0,65 %	-0,57 %
Regnskap	4,64 %	9,35 %	2,12 %	1,11 %	-1,83 %	1,34 %	6,73 %	-3,47 %

Tabellen viser utviklingen i resultatgrad fra 2008-2015 (netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter).

Som tabellene ovenfor viser har utviklingen i netto driftsresultat og kommunens handlefrihet vært akseptabel med en resultatgrad innenfor anbefalt norm frem til og med

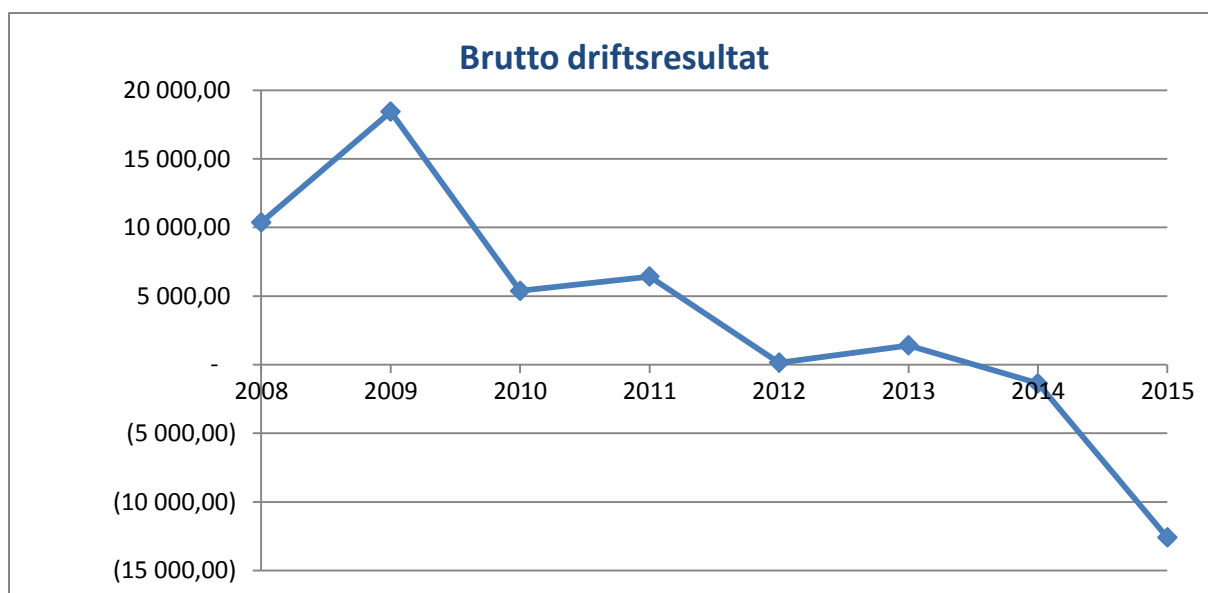
2009. Fra og med 2010 viser resultatgraden en gradvis nedgang og for 2012 er resultatgraden negativ. Kommunen hadde i 2012 et netto driftsresultat på – 3,8 mnok. Et negativt netto driftsresultat betyr at kommunen ikke klarer å dekke løpende utgifter med løpende inntekter, og den økonomiske handlefriheten er ikke tilstede.

For 2013 er resultatgraden igjen positiv, men ikke i det anbefalte nivå. Korrigert resultatgrad for 2013 var på 0,17 % (analyse av driftsresultat gjort i tabell 1 2013). I 2014 snur dette med en resultatgrad på 6,72. Årsaken for oppsvingen i 2014 var at finansinntektene ble over 9 mnok mer enn budsjettet og renteinntekter ble 1,3 mnok mer enn budsjettet. Dersom disse finansinntektene hadde blitt slik som budsjettet ville resultatgraden for 2014 vært på ca. 2 %. Dette er også en betydelig resultatforbedring fra 2013 selv om dette ville vært lavere enn anbefalt nivå. Uten finansinntektene fra 2014, men med finansinntekter på tilsvarende nivå som i 2013 ville netto driftsresultat vært negativt med nærmere 4 mnok og resultatgraden negativ på – 1,7 %. I 2015 ble resultatgraden igjen negativ med -3,47 % og netto driftsresultat ble -7,8 mnok. I 2015 ble det budsjettet med 18 mnok i avkastning på finansielle instrumenter. Faktisk avkastning ble 5,8 mnok, altså 12,2 mindre enn forventet. Dersom avkastningen ble som budsjettet ville netto driftsresultat vært 4,4 mnok og resultatgraden 1,95 %.

Analysen av netto driftsresultat og resultatgraden viser at kommunen er blitt avhengig av at finansmarkedet gir en årlig avkastning i tråd med budsjett for å ikke tære på oppsparte midler.

Brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat viser resultatet av den ordinære driften inkludert avskrivninger på varige driftsmidler. Brutto driftsresultat gir et uttrykk for kommunens evne til å betjene lånegjeld, evne til å finansiere deler av årets investeringer over driftsbudsjettet samt evnen til å avsette midler til senere bruk. Modellen under viser utviklingen i brutto driftsresultat fra 2008-2015.

Tall i 1000 kr	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Brutto driftsresultat	10 365	18 432	5 379	6 419	140	1 400	-1 152	-12 592

Tabellen viser utviklingen i brutto driftsresultat 2008-2015.

Kommunen har fra 2009 hatt en vedvarende fallende trend i utviklingen av brutto driftsresultat. Dette indikerer at kommunen gradvis har svekket sin evne til å finansiere driften med driftsinntektene. I 2014 klarte ikke kommunen lenger å finansiere virksomhetenes driftsutgifter med driftsinntektene og trenden økte ytterligere i 2015. I likhet med analysen under netto driftsresultat understreker dette ytterligere at driftsutgiftene er for høye i forhold til inntektene og at det tæres på egenkapitalen for å finansiere driften. Det er en utvikling som ikke kan pågå over tid.

	Regnskap 2015	Korrigert budsjett 2015	Regnskap 2014
Driftsinntekter	225 010 129	205 526 259	224 111 684
Driftsutgifter	- 226 780 835	211 444 954	216 251 162
Avskrivninger	- 10 821 845	10 821 845*	9 012 614
Brutto driftsresultat	= -12 592 551	-16 740 740	-1 152 091
Bruk av bundne fond	+ 5 275 449	2 384 854	1 437 018
Bruk av disposisjonsfond	+ 14 238 812	18 821 041	1 425 885
Korrigert brutto driftsresultat	= 6 921 710	4 465 155	1 710 812

Tabellen viser utvikling i brutto driftsresultat korrigert for bruk av bundne fond og disposisjonsfond.

*Avskrivninger er vanligvis ikke budsjettert, men settes inn i denne korrigerte modellen da vi vet de faktiske avskrivningene på dette tidspunkt.

Den viktigste årsaken til den negative utviklingen er at utgiftene øker mer enn inntektene fra 2014 til 2015. Utgiftene har økt med 12,3 mnok og inntektene har økt med 1 mnok. I forhold til budsjett er inntektene 20 mnok høyere og utgiftene er 26,1 mnok (10,8 er ikke budsjetterte avskrivninger) høyere i 2015. Hvis avskrivningene hadde vært budsjettert ville

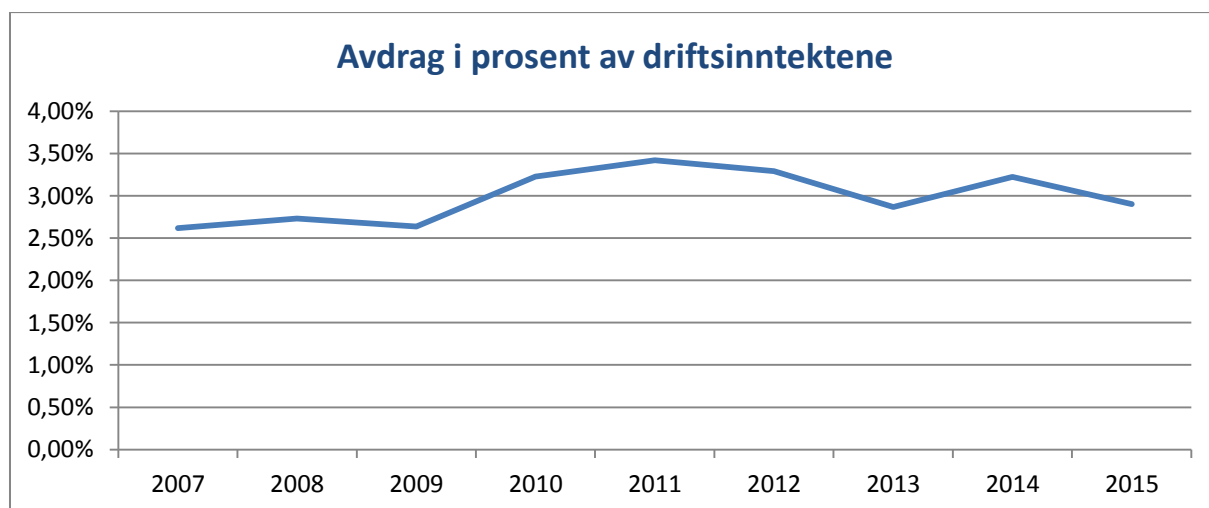
utgiftene vært 15,3 mnok høyere enn budsjettet og brutto driftsresultat ville vært -16,7 mnok.

Budsjettet for 2015 inneholdt betydelige endringer og kutt i virksomhetenes utgifter. Planen var å få et positivt brutto driftsresultat i 2015. Underveis i året er budsjettet regulert med økte utgifter vedtatt finansiert ved bruk av disposisjonsfond (digital infrastruktur 3,5 mnok, nedtrekk PLO 0,350 mnok, tidlig innsats 1 mnok, næringsutvikling 1,8 mnok, pedagogisk leder barnehage 0,2 mnok). Situasjonen er altså blitt forverret i løpet av året med de vedtak som er gjort.

Vi gjør oppmerksom på note 2 om pensjon. Denne viser at kommunen hadde et negativt premieavvik (inkl amortisering av tidligere års premieavvik) på tilsammen 2,5 mnok. Regnskapsmessig blir dette håndtert ved at kommunens bokførte pensjonskostnader blir redusert tilsvarende (se note 17 regnskapsprinsipper). Premieavviket de siste årene har bidratt positivt til brutto driftsresultat, men allikevel har utviklingen i brutto driftsresultat vært negativ. Premieavviket gav negativ effekt på resultatet i 2015.

Utviklingen i avdrag knyttet til lånegjeld

Kommunen har gjennomført betydelig investeringer de senere årene. I takt med dette har lånegjelden økt og også avdragene. I 2007 betalte kommunen 4,0 mnok i avdrag, det utgjorde 2,62 % av driftsinntektene. I 2015 betalte kommunen 6,5 mnok i avdrag og det utgjorde 2,9 % av driftsinntektene.

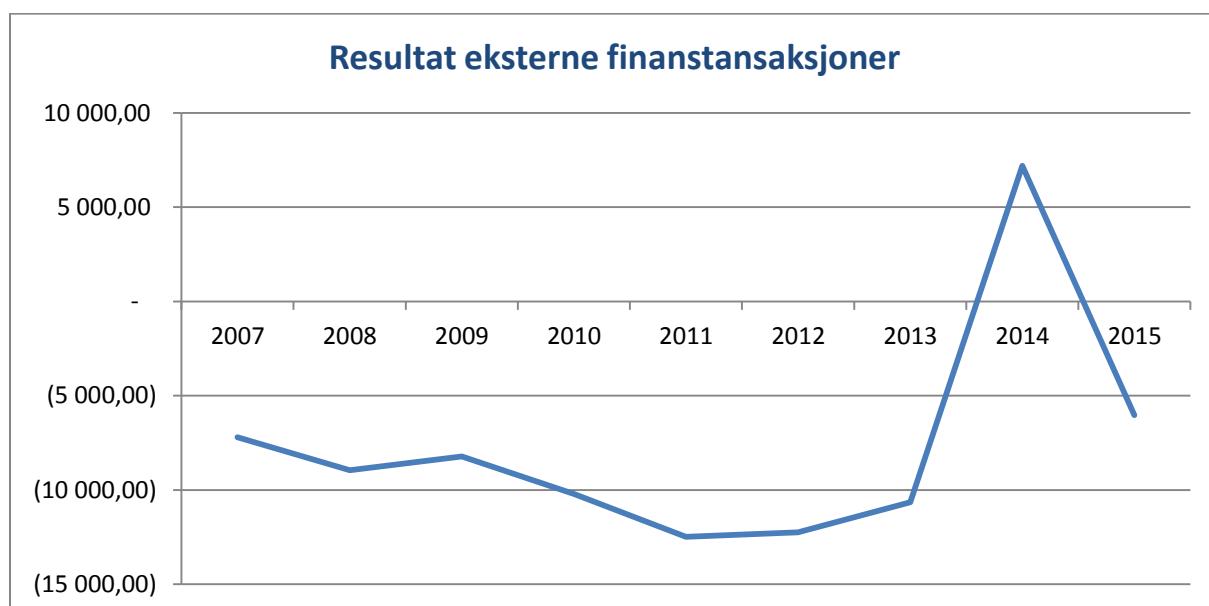
Figuren viser avdragenes andel av driftsinntektene 2007-2015

Tall i 1000 kr	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avdrag i nok	4 049	4 512	4 994	5 915	6 867	6 905	6 196	7 220	6 530
Avdrag i %	2,62	2,73	2,64	3,23	3,42	3,29	2,87	3,22	2,90

Kommunen har i 2015 betalt avdrag i tråd med de låneavtaler kommunen har. Kommunen har derfor bokført 0,620 mnok mer i avdrag enn beregning etter reglene om minste avdrag ville gitt. Korrigert for dette ville avdragene i prosent av driftsinntektene i 2015 vært på 2,62 %, tilsvarende nivået i 2007. Avdrag på det nivået kommunen har per i dag er håndterbart. I tillegg har kommunen muligheten til å bokføre mindre avdrag ved å endre beregningsmåten til reglene om minste avdrag.

Eksterne finanstransaksjoner

Avdrag inngår i kommunens eksterne finanstransaksjoner sammen med rentebetalinger og finansinntekter. Her har kommunen hatt en jevn negativ trend de siste år, men fikk en oppsving i 2014 og tilbake til nedgang i 2015. Dette tallet påvirkes sterkt av makroøkonomiske forhold og viser seg i kommunens renter (både renteutgifter og renteinntekter) og finansavkastningen.

Analyse av kommunens eksterne finanstransaksjoner viser at det var først i 2013 at kommunen fikk finansinntekter av betydning (1,8 MNOK). Men i 2014, etter det første driftsåret med pengene etter Sjøfossen-salget plassert i markedet, fikk kommunen finansinntekter på 19,6 MNOK og i tillegg 2,0 MNOK på andre renteplasseringer. Dette endret bilde totalt fra å gi et negativt resultat på eksterne finanstransaksjoner til et positivt resultat på 7,2 MNOK i 2014. Dette var en forbedring på hele 17,8 MNOK fra 2013. I 2015 svingte resultatet igjen med 13,2 mnok i forhold til 2014, i hovedsak grunnet lav finansavkastning (avkastningen var 5,8 mnok i 2015).

Tall i 1000 kr	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Netto renter og avdrag	-7 201	-8 950	-8 221	-10 205	-12 476	-12 476	-12 245	7 199	-6 034

Tabellen viser utviklingen i netto renter og avdrag fra 2007 til 2015 (finansinntekter - finansutgifter).

Finansforvaltning

Kommunens finansforvaltning utøves i henhold til vedtatt «Reglement for finansforvaltning» sist endret i kst-sak 4/15 den 17.02.2015.

Kommunens lånegjeld

I 2015 ble det tatt opp to nye lån, 5 mnok i Husbanken for videre utlån og kr 14,2 mnok i Kommunalbanken til investeringer. Oversikt over kommunens lånegjeld og renten pr 31.12.2015 vises nedenfor.

Låneinstitusjon	Lånets formål	Gjeld 31.12	Rente 31.12	Selvfinansierende lån
Kommunalbanken	Investeringer 2015	14 200 000	1,72 %	9,9 mnok
Kommunalbanken	Hovedplan vann	16 829 520	1,66 %	16,8 mnok
Klp	Refinansiering	45 860 507	2,30 %	
Klp	Gibos	66 858 470	3,60 %*	
Klp	Inndyr skole	53 169 000	2,10 %	
Husbanken	Serielån	22 493 284	1,68 %	22,5 mnok
Sum		219 410 781		49,2 mnok

*Fastrente til 2019

Tabellen viser at kommunen har en samlet lånegjeld på 219,4 mnok. Hele lånegjelden til Husbanken på 22,5 mnok er lån til videre utlån (Startlån). Ellers fordeler gjelden seg på investeringer innen VAR-sektoren med 26,7 MNOK og 192,7 MNOK til øvrige investeringer.

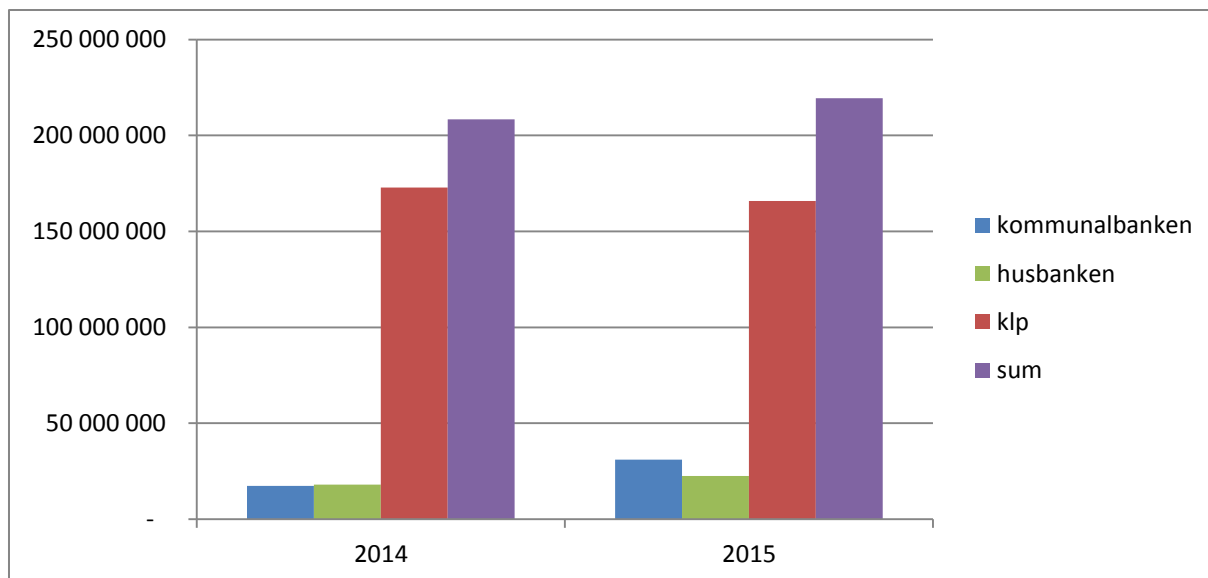
Totalt er det tatt opp lån på 71,3 MNOK til Gibos. Av dette vil kommunen etter Husbankens regelverk få kompensert (kompensasjonstilskudd) for utgifter tilsvarende et serielån på 25,9 MNOK kr, med 30 års løpetid, ingen avdragsfri periode og til den enhver tid gjeldende rentesats i Husbanken.

I forbindelse med renovering/ bygging av Inndyr skole er det tatt opp lån på til sammen 61,6 MNOK kr. Av dette vil kommunen etter Husbankens regelverk få kompensert (kompensasjonstilskudd) for utgifter tilsvarende et serielån på 14,4 MNOK, med 30 års løpetid, ingen avdragsfri periode og til den enhver tid gjeldende rentesats i Husbanken.

Renter og avdrag

Gildeskål kommune har betalt 6,4 mnok i renter og 6,5 MNOK i ordinære avdrag i 2015. Av dette gjelder VAR-området (selvfinansierende lån) 0,94 MNOK i renter og 0,95 MNOK i avdrag.

Avdragene kommunen betaler følger den avtalte nedbetalingsplanen med hver långiver. Det er også betalt inn ekstra avdrag over investeringsregnskapet. I tillegg til nedbetaling av gammel gjeld påvirkes utvikling i lånegjelden også av nye låneopptak. Som nevnt er det i 2015 tatt opp to nye lån, 5 mnok i Husbanken for videre utlån og kr 14,2 mnok i Kommunalbanken til investeringer. Endringen i lånegjelden fra 2014 til 2015 skisseres nedenfor.

Betalte avdrag	Kr
Avdrag i driftsregnskapet	6 530 960
Avdrag i investeringsregnskapet	1 637 278
Sum betalte avdrag	8 168 238
Nye låneopptak	19 200 000
Endring eksterne lånegjeld	11 031 762

Kommunens eksterne lånegjeld har økt fra kr 208 379 019 med kr 11 031 762 til kr 219 410 781 i løpet av 2015. Det ble betalt kr 8 168 238 MNOK i avdrag og tatt opp to nye lån på tilsammen 19 200 000.

Plassering og avkastning av ledig likviditet

Gildeskål kommune har pr 31.12.2015 275,5 mnok i ledig likviditet, samt enkeltstående rentepapir med en verdi på 10 mnok. Nedenfor vises en oversikt over hvor midlene er plassert og hvordan avkastning har vært i 2015.

Forvalter	Markedsverdi 1/1	Markedsverdi 31/12	Avkastning	Avkastning i %
KLP	157 038 728	143 502 936	2 362 691	1,50
Nordea	96 681 710	68 924 085	2 149 875	2,22
Sparebank1	53 629 298	54 957 189	1 327 891	2,48
Sum	307 349 736	267 384 211	5 840 457	1,90

*Endringen i IB/UB markedsverdi forklares slik: IB – Uttak + avkastning = UB

Forvalter	Beholdning 31/12	Renter
Obligasjon Gildeskål sparebank	10 000 000	489 952
Klp bank	68 510	456
Gildeskål sparebank (folio)	-2 196 700	10 610
Gildeskål sparebank (særvilkår)	11 764	295
Sparebank1 (sparekonto)	744 085	1 053
Sum	8 627 658	502 366

*Øvrig likviditet som Husbankmidler, Eik, Havnekassen, Mentzonie's Velferdsfond og Skattetrekkskonto på til sammen 9,532 mnok er plassert i Gildeskål Sparebank som er kommunens hovedbankforbindelse. Innskuddsrenten var pr 31.12.2015 på 2,0 %.

Avkastningen fra porteføljen som er til forvaltning i henholdsvis KLP, Nordea og Sparebanken, inngår fortløpende i forvaltningen eller blir utbetalt. Rentene fra bankene samt obligasjonen i Gildeskål Sparebank blir satt inn på bankkonto til disponering.

Innskuddsrenten på særvilkårskonto var pr 1.1.2015 på 3,0 % og pr 31.12.15 på 2,00 %.

Kommunen har pr 31.12.2015 267,4 mnok til forvaltning hos eksterne forvaltere. Forvaltning av kapitalen i markedet skjer i tråd med kommunens vedtatte finansreglement. Forvalterne rapporterer månedlig om utviklingen i markedet. Økonomikontoret lager en egen rapport og kontrollerer både utviklingen i porteføljen og at forvalterne er innenfor det mandatet de har i tråd med kommunens finansforvaltning reglement. Det rapporteres til kommunestyret tre ganger i året i forbindelse med tertialrapport 1 og 2, og ved framleggelse av årsregnskap. Økonomikontoret måler også utviklingen hos de tre forvalterne og vurderer dem opp mot hverandre. Det gjennomføres statusmøter med forvalterne der den aktuelle porteføljen går igjennom og forvalteren deler sitt markedssyn med kommunen.

Svingningen i avkastning på porteføljen Gildeskål kommune har hatt i 2015 viser uroen som har vært i finansmarkedet i 2015. Året begynte bra og rådmannen rapporterte i Tertialrapport 1/2015 en avkastning på 7,8 mnok. Ved Tertialrapport 2/2015 rapporterte rådmannen at avkastningen var redusert til 4,9 mnok. Pr 31/12 viste avkastningen 5,8 mnok, altså 1,9 % avkastning. Til sammenligning hadde samme portefølje 19,6 mnok i avkastning i 2014.

Samlet sett har 2015 vært et urolig år med negative renter, valutauro, fallende oljepris og svekkede forventninger til veksten i fremvoksende markeder. Spesielt viste 3. kvartal negativ avkastning som følge av utviklingen i Kina, en oljepris i fritt fall og lavere rente.

Likviditet

Likviditet betyr betalingsevne. Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld kalles likviditetsgrad. Likviditetsgraden sier noe om kommunens evne til å betale de kortsiktige fordringene. Man kan måle dette ytterligere ved å skille ut de mest likvide omløpsmidlene og beregne en likviditetsgrad 2

- Likviditetsgrad 1 = OM/KG og dette forholdet bør være >2
- Likviditetsgrad 2 = mest likvide OM/KG og dette forholdet bør være >1

Likviditetsgrad 1: Forteller noe om forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Med andre ord måler den kommunens evne til å dekke sine betalingsforpliktelser etter hvert som de forfaller.

Likviditetsgrad 2: Forteller i hvilken grad kommunen evner å betale de mest kortsiktige gjeldsforpliktelser som f. eks lønn til sine ansatte og gjeld til sine leverandører etter hvert som de forfaller. Likviditetsgrad 2 viser i praksis i hvor stor grad kommunen er i stand til å betale dine fortløpende utgifter med tilgjengelig bankinnskudd.

	2015 ex finansplasseringer	2015	2014 ex finansplasseringer	2014	2013	2012
Likviditetsgrad 1	1,58	9,29	1,58	8,99	13,38	1,63
Likviditetsgrad 2		7,90		6,09	10,80	0,38

Tabellen viser utviklingen i likviditetsgradene siden 2012. Kommunen hadde en betydelig endring i omløpsmidler i forbindelse med salget av Sjøfossen Energi AS. Tabellen har derfor en egen kolonne (2014 og 2015 ex finansplasseringer) der beregningen gjøres uten å ta med hensyn til de 267 MNOK som er plassert hos eksterne forvaltere. Disse pengene inngår ikke i den daglige driften. Men er allikevel tilgjengelig på kort varsel.

Når vi gjør den samme beregningen uten å ta hensyn til det som er plassert i markedet så endrer bildet seg. Denne likviditetssituasjonen samsvarer mer med den informasjonen vi får når vi analyserer brutto driftsresultat. En negativ utvikling i brutto driftsresultat vil normalt også gi negativ utvikling for likviditetssituasjonen til kommunen.

Budsjettvurderinger

Gildeskål kommunes opprinnelige budsjett er regulert to ganger i løpet av 2015. Her er det forsøkt å ta høyde for de endringer som har oppstått gjennom året både på utgifts- og inntektssiden. Likevel viser de økonomisk oversikter at det er avvik mellom regnskap og regulert budsjett for enkelte utgifts- og inntektsgrupperinger. Årsaken til avvikene vil i grove trekk bli kommentert nedenfor.

Driftsregnskapet

Det vises her til «Økonomisk oversikt drift» i årsregnskapet for 2015.

Inntekter

Brukerbetalinger og andre salgs- og leieinntekter: Positivt avvik på 3,2 mnok fremkommer i all hovedsak som følge av for lavt budsjetterte inntekter innenfor selvkostområdene vann, avløp og slam på tilsammen 1,4 mnok. I tillegg ble konsesjonskraft-inntektene i underkant av 0,6 mnok høyere enn budsjettert og brukerbetalinger for pleietjenesten ble 1,3 mnok høyere enn budsjettert. For øvrige ansvarsområder finner vi små avvik mellom budsjett og regnskap.

Overføringer med krav til motytelse (refusjoner): Her fremkommer et positivt avvik mellom regulert budsjett og regnskap på 8,7 MNOK. I denne inntektsgruppen ligger bl.a. refusjoner fra stat, fylke, kommuner og andre private. Avviket fremkommer blant annet som følge av merinntekt i refusjon sykelønn på 4,7 mnok som ikke er budsjettert. Refusjon sykepengene må ses i sammenheng med økte lønnsutgifter som følge av sykefravær. Disse utgiftene er heller ikke budsjettert. Refusjon fra staten ble på 1,9 mnok mer enn budsjettert og størsteparten av disse ligger på virksomhetene Ha 2 - oppvekst og Ha 3 pleie og omsorg. I denne posten ligger også refusjon på saksomkostninger i forbindelse med en rettsak som har pågått siden 2013 på kr 1,1 mnok. For øvrige poster innenfor denne inntektsgruppen er det mindre avvik mellom budsjett og regnskap.

Andre statlige overføringer: Positivt avvik på 3,2 mnok i forhold til budsjett. Dette skyldes i hovedsak 2,8 mnok mer enn budsjettert i midler til flyktningetjenesten og 0,3 mnok mer i refusjon for ressurskrevende brukere. For øvrige poster innenfor denne inntektsgruppen er det mindre avvik mellom budsjett og regnskap.

Rammetilskudd: Positivt avvik på 2,2 mnok, mens **Skatt på inntekt og formue** viser et negativt avvik på 2,4 mnok. **Eiendomsskatten** ble 4,1 mnok høyere enn budsjettert som følge av vunnet rettsak i forbindelse med eiendomsskatt.

Utgifter

Lønn- og sosiale utgifter: For lønn- og sosiale utgifter fremkommer samlet et merforbruk ifht budsjett på 7,5 MNOK. Dette skyldes i hovedsak bruk av vikarer i forbindelse med sykdom som ikke er budsjettert på kr 3,5 mnok (må ses i sammenheng med refusjon sykepenger) og bruk av overtid på kr 3,2 mnok mer enn budsjettert. For øvrige poster innenfor denne inntektsgruppen er det mindre avvik mellom budsjett og regnskap.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjonen: Utgiftsgruppen viser samlet et merforbruk i forhold til budsjett på 1,3 mnok. Merforbruket fordeler seg med mindre avvik mellom budsjett og regnskap på ulike små poster, men størst avvik er ekstra utgifter i forbindelse med flykningetjenesten på HA 3 – helse og sosial (må ses i sammenheng med økte inntekter til flykningetjenesten på Andre statlige overføringer). Det er mindre avvik på de øvrige ansvarsområdene som i det vesentlige henger sammen med manglende kompensasjon for den generelle prisstigningen.

Overføringer: Viser et negativt avvik i forhold til budsjett på 6,4 mnok. Dette skyldes flere forhold:

- Gildeskål Eiendom har fått 2 mnok mer i driftstilskudd enn budsjettert for å løse de økonomiske forpliktelsene foretaket hadde til sine leverandører og for å dekke inn tidligere års underskudd. Utfordringene foretaket hadde i 2015 ble rapportert til kommunestyret i forbindelse med tertialrapport 1 og 2/2015.
- Ikke gjennomførte budsjetterte nedtrekk på fellesområdene på 1,1 mnok
- Utgifter til flykningetjenesten på 0,8 mnok (må ses i sammenheng med økte inntekter til flykningetjenesten på *Andre statlige overføringer*).
- Utgifter til økonomisk sosialhjelp på kr 0,3 mer enn budsjettert.
- Utgifter i forbindelse med fosterhjemsplassering som var 0,5 mnok mer enn budsjettert.
- Tilskudd til boligetablering i distriktene på kr 2,2 mnok. Disse tilskuddene finansieres ved bruk av bundne fond.

Interne finanstransaksjoner/ Avsetninger og bruk av avsetninger: Regnskapet viser at det er gjort avsetninger på 0,7 mnok mer enn budsjettert. Herav er 1,8 mnok pliktige avsetninger som følge av mottatte, ikke benyttede øremerkede midler fra andre og merinntekter på selvkosttjenestene som medfølger pliktig avsetning til selvkostfond. Avsetninger til disposisjonsfondet er 1,1 mnok mindre enn budsjettert. I utgangspunktet var det finansavkastning på 18 mnok som i sin helhet skulle avsettes til disposisjonsfond. Finansavkastningen ble på kun 5,8 noe som medførte at hele avsetningen ikke kunne la seg gjøre. I tillegg er det også avsatt regnskapsmessig merforbruk fra 2014 på 9 mnok til disposisjonsfondet i tråd med vedtak. Avviket skyldes at avsetningen og bruk av regnskapsmessig mindreforbruk ikke var tilsvarende budsjettert.

Bruk av bundne fond er 2,9 mnok mer enn budsjettert og skyldes i hovedsak boligetablering i distriktene på kr 2,2 (må ses i sammenheng med overføringsutgiften) og bruk av selvkostfond for å dekke opp på de selvkosttjenestene som har gått med underskudd i 2015.

Bruk av disposisjonsfondet er 4,6 mnok mindre enn budsjettert og det skyldes at behovet for ytterligere bruk ikke er til stede. Tidligere har disposisjonsfondene vært inndelt i forskjellige fond. Slik budsjettet ble laget var det budsjettert med bruk av alle fondene, for igjen å avsette dem til disposisjonsfond. Dette har ført til at vi nå har ett disposisjonsfond å forholde oss til i balansen.

Driftsresultat pr hovedansvarsområde

Avvik av betydning mellom regnskap og budsjett på virksomhetsområdene kommenteres nedenfor.

Tall i 1000 kr		Regnskap	Regulert budsjett	Brutto resultat	Netto resultat
Ha 1 Politisk virksomhet	Utgifter	4 356	4 406	50	22
	Inntekter	1 304	1 332	28	
Ha 2 Oppvekst	Utgifter	55 818	53 690	-2 128	1 025
	Inntekter	11 680	8 527	-3 153	
Ha 3 Helse og sosial	Utgifter	33 930	31 432	-2 498	315
	Inntekter	14 272	11 459	-2 813	
Ha 3 NAV	Utgifter	4 433	3 610	-823	-460
	Inntekter	513	150	-363	
HA 3 Pleie og omsorg	Utgifter	69 840	64 677	-5 163	442
	Inntekter	12 253	6 648	-5 605	
Ha 4 Plan og utvikling	Utgifter	10 686	8 166	-2 520	76
	Inntekter	6 162	3 566	-2 596	
Ha 5 Kultur	Utgifter	3 748	4 228	480	407
	Inntekter	1 103	1 176	73	
Ha 6 Vann og avløp	Utgifter	4 140	3 840	300	1 574
	Inntekter	7 124	5 250	1 874	
Ha 6 Drift og vedlikehold	Utgifter	3 970	4 482	512	450
	Inntekter	145	207	62	
Ha 7 Fellestjenester	Utgifter	17 548	16 731	-817	555
	Inntekter	2 272	900	-1 372	
Ha 8 Fin. transaksjoner	Utgifter	53 574	30 676	-22 898	-7 066
	Inntekter	34 323	18 491	-15 832	
Ha 9 Kom. finansiering	Utgifter	9 938	19 930	9 992	2 659
	Inntekter	180 831	188 164	7 333	

Tabellen viser driftsresultat pr hovedansvarsområde for 2015

HA 2 – Oppvekst: Viser et positivt netto resultat på 1,025 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak sykkelønn, permisjonsvikarer og pliktig avsetning til bundne fond, mens avviket på inntektssiden skyldes refusjon sykkelønn og andre refusjoner.

HA 3 – Helse og sosial: Viser et positivt netto resultat på 0,315 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak økte utgifter til flykningetjenesten, mens avviket på inntektssiden skyldes i hovedsak økte statlige overføringer til flykningetjenesten.

HA 3 – NAV: Viser et negativt netto resultat på -0,460 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak overforbruk på økonomisk sosialhjelp, mens avviket på inntektssiden skyldes refusjon sykkelønn og bruk av bundne fond i forbindelse med boligtilskudd Husbanken.

HA 3 – Pleie og omsorg: Viser et positivt netto resultat på 0,442. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak sykkelønn, overtidslønn og avsetning til bundne fond, mens avviket på

inntektssiden skyldes økte brukerbetalinger for pleietjenester, refusjon sykelønn og økt statstilskudd.

HA 4 – Plan og utvikling: Viser et positivt netto resultat på 0,076. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak ikke budsjettert tildeling av husbanktilskudd. Dette må ses i sammenheng med avviket på inntektssiden som skyldes bruk av bundne fond for å dekke tildelingen av husbankmidler. I tillegg ble gebyrinntektene på kart og oppmåling og landbruksforvaltningen høyere enn budsjettert.

HA 5 – Kultur: Viser et positivt netto resultat på 0,407 mnok. Kulturavdelingen har hatt redusert aktivitet i 2015 og har derfor brukt noe mindre penger enn budsjettert.

HA 6 – Drift og vedlikehold: Viser et positivt netto resultat på 0,450 mnok. Avviket er her på utgiftssiden og er en generell reduksjon i utgifter, spesielt strøm, som også gir redusert mva.

HA 6 – Vann og avløp: - viser et positivt netto resultat på 1,5. Avviket på utgiftssiden skyldes økte lønnsutgifter til selvkostområdene samt pliktig avsetning til selvkostfond på de tjenestene som har gått med overskudd. Avviket på inntektssiden skyldes merinntekter på gebyrbelagte tjenester og bruk av selvkostfond på de selvkosttjenestene som har gått med underskudd.

HA 7 – Fellestjenester: Viser et positivt netto resultat på 0,555. Avviket på utgiftssiden skyldes i hovedsak bruk av juridisk bistand i forbindelse med rettsak om eiendomsskatt. Avviket på inntektssiden skyldes i hovedsak refusjon på saksomkostninger i forbindelse med samme sak.

HA 8- Finansielle transaksjoner: Viser et negativt netto resultat på -7,066 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes manglede budsjettering av avskrivninger og avsetning av regnskapsmessig mindreforbruk fra 2014. I tillegg ble rente og avdragsutgiftene på lån lavere enn budsjettert. Avviket på inntektssiden skyldes at motpost avskrivninger, og bruk av regnskapsmessig merforbruk fra 2014 heller ikke er budsjettert. Bruk av disposisjonsfond ble også lavere enn budsjettert da det ikke var nødvendig for å avslutte regnskapet i balanse. Renteinntektene ble også høyere enn budsjettert som skyldes renter på obligasjon som ikke var budsjettert.

HA 9 – Kommunal finansiering: Viser et positivt netto resultat på 2,659 mnok. Avviket på utgiftssiden skyldes at avsetningene til disposisjonsfond ble mindre enn budsjettert som følge av lav avkastning på finansielle instrumenter. Lavere avkastning og skatteinntekter enn budsjettert forklarer også avviket på inntektssiden. Avviket på inntektssiden reduseres ved at rammetilskuddet og eiendomsskatten ble høyere enn budsjettert.

Oppsummering HA 2 – HA 9: Overnevnte viser at virksomhetsområdene Ha 1 til Ha 7 (foruten HA 3 NAV) har hatt positivt nettoresultat tross avvik i forhold til budsjett både på inntekt og utgiftssiden. Det betyr at inntektene og utgiftene som representerer avviket

kommer i takt og at avviket på utgiftssiden har økt mindre enn avviket på inntektssiden. Det viser også at styringen av den kommunale driften er i tråd med tildelt ramme.

Områdene HA 8 og HA 9 viser størst avvik. De påvirkes i størst grad av innbyggertall, avkastning og rentenivå. På kort sikt har vi minimal påvirkningskraft på disse områdene, noe som gjenspeiler seg i årets resultat.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet ble avsluttet i balanse mellom utgifter og inntekter. Nedenfor vil vesentlige avvik kommenteres. Det vises til *Økonomisk oversikt investering* i årsregnskapet for 2015.

Inntekter

Salg av driftsmidler og fast eiendom: Det er solgt boliger og tomter for 1,169 mnok.

Inntektene er ikke budsjettet da dette er en post som vil være variabel fra år til år. Det har vært en tradisjon at slike inntekter blir avsatt til tomtefond såfremt ikke disse blir brukt til kjøp av nye tomter/ boliger i løpet av året. For øvrig skal inntekter i investeringsregnskapet finansiere eventuelle overskridelser eller ikke finansierte utgifter for andre prosjekter.

Inntektene på tomtosalg har i 2015 blitt brukt til å finansiere andre prosjekter.

Kompensasjon for merverdiavgift: Det er mottatt 7,6 mnok i momskompensasjon. Moms er ikke budsjettet i investeringsregnskapet, hverken utgiften eller kompensasjonen.

Andre overføringer: Det er mottatt spillemidler på 1,088 MNOK som gjelder tidligere omsøkt i forbindelse med bygging av kulturhuset. Midlene er øremerket investeringen i kulturhuset og må benyttes til nedbetaling av lån som ble etablert i forbindelse med byggingen. I tillegg er det mottatt refusjon fra Gildeskål Eiendom på et utlegg som kommunen hadde i forbindelse med oppussing av ny brannstasjon på Inndyr.

Utgifter

Sum utgifter har et negativt avvik ifht budsjett på 0,7 mnok. I det alt vesentlige skyldes dette at vedtatte investeringer forskjøvet mellom år (av samme grunn vil det derfor også fremkomme avvik for bl.a. bruk av lån og fond under postene for finansiering).

Finanstransaksjoner

Avdrag på lån: Avvik i forhold til budsjett på 1,6 som skyldes av avdragene ikke budsjetteres. I investeringsregnskapet føres avdrag på Husbanklån (lån til videre utlån – startlån) og ekstraordinære avdrag på lån som gjelder kulturhuset. Her mottas spillemidler for å dekke avdraget.

Utlån: Avvik i forhold til budsjett på kr 6,6. Her ligger Startlån/ etableringslån til kommunens innbyggere. Det har ikke vært praksis å budsjettere med noe her siden budsjettpostens

størrelse vil avhenge av antall søknader og antall innvilgede søknader pr år. Av samme grunn finner vi avvik under posten Mottatte avdrag på utlån samt Avsatt til bundne fond.

I tillegg er det gitt næringslån på tilsammen 1,4 mnok.

Kjøp av aksjer og andeler: Det er kjøpt aksjer og andeler for 5,851 mnok som er 0,150 mnok mindre enn budsjettert. Det er kjøpt aksjer i Gildeskål Invest AS for 5 mnok, Fjordbua AS 0,209 mnok og egenkapitaltilskudd i KLP for 0,642 mnok.

Avsatt til bundne investeringsfond: Det er avsatt 1,215 mnok til bundne investeringsfond som ikke er budsjettert. Av dette er 1,187 mnok avsetning i forbindelse med Husbanklån. Kommunen har mottatt mer avdrag på startlån enn det som er betalt i avdrag på Husbanklån. Dette fører til avsetning som senere betales til Husbanken. Resterende kr 28 000 som avviker i forhold til budsjett er mottatte midler fra eksterne aktører til opprusting utearealer ved Sørarnøy oppvekstsenter.

Oppsummering av analysen

Analysen viser at kommunen er avhengig av betydelige finansinntekter hvert år for å finansiere driften. Kommunens finansinntekter styres i størst grad av makroøkonomiske forhold, noe som gjør at vi ikke med sikkerhet kan si hva utfallet i løpet av året blir. Dette er en type risiko som en kommune ikke kan leve med over tid. Kommunens aktivitet er langsiktig med forutsigbare tjenester overfor innbyggerne. Derfor må også finansieringen av virksomheten og tjenesteytingen bestå av langsiktige og forutsigbare inntekter.

Kommunens lånegjeld er på et komfortabelt og håndterbart nivå. I tillegg er det en margin på beregning av avdrag på 0,620 mnok som gir kommunen en sikkerhet både i forhold til renteoppgang og dersom driftsinntektene ikke klarer å dekke avdragene fullt ut i henhold til låneavtalene.

Kommunens utfordring ligger i at de løpende driftsutgiftene ikke dekkes av de løpende driftsinntektene. Dette kan løses med å øke driftsinntektene, men samtidig må driftsutgiftene reduseres betydelig. Dette er langsiktig arbeid fordi det handler om å skape nye arbeidsplasser og øke antall innbyggere, samtidig som kommunen må tilpasse driftsutgiftene til den virkeligheten som kommunen er i.

Likestilling

Kommunen har en stor andel av de ansatte innen de store virksomhetene oppvekst og kultur og pleie og omsorg. Fordeling av fast ansatte på kjønn og deltid/ heltid vises i tabellen nedenfor:

Ansatte*)	2015					2014				
	Ant. deltid	%	Ant. heltid	%	Alle	Ant. deltid	%	Ant. heltid	%	Alle
Kvinner	88	40,9	127	59,1	215	94	43,5	122	56,5	216
Menn	16	33,3	32	66,7	48	13	30,2	30	69,8	43
Totalt	104	39,0	159	61,0	263	107	41,3	152	58,7	259

*) Inkl. Gildeskål Eiendom KF med 13 stk.(10 stk. i 2014) på heltid og 3 stk. på deltid (5 stk. i 2014).

Som det fremgår av tabellen over er de fleste av de ansatte i kommunen kvinner.

I personalpolitisk handlingsplan med lønnspolitiske føringer står det at kommunen ved utlysning av stillinger skal tilby arbeidstakere i deltidsstillinger økt stilling der det er mulig. Disse punktene er en viktig del av likestillingsarbeidet i Gildeskål kommune og har stått i fokus ved utlysninger av ledige stillinger også i 2014.

Rådmannens øverste ledergruppe består av sju ledere inklusiv rådmannen. Det er fem kvinner og to menn.

Personal og organisasjon

I Gildeskål kommune har vi pr. 01.12.15 totalt 212,2 faste årsverk inkl. de som pr dato er midlertidig vakante (hvor det er budsjett og det vil bli gjort tilsetning). Årsverkene fordeler seg slik:

Virksomhetsområder	Ant. faste årsverk 2015	% andel 2015	Ant. faste årsverk 2014	% andel 2014
Fellesadministrasjon*)	14,3	6,7	14,3	6,8
Oppvekst og kultur	85,5	40,3	84,3	40,1
Pleie og omsorg	79,0	37,2	79,0	37,6
Helse og sosial	11,2	5,3	11,2	5,3
Plan og utvikling	8,5	4,0	8,5	4,1
Gildeskål Eiendom KF	13,7	6,5	12,7	6,1
Totalt	212,2	100	210,0	100

*) Rådmann, økonomiavdeling og sentraladministrasjon (ass. rådmann, personal/lønn, IT, servicekontor/arkiv og prosjektstøtte).

Oppvekst og kultur har en økning på 1,2 årsverk. Dette skyldes 0,4 årsverk Newton og 1 årsverk barnehage jfr. økning i barnetallet. Samtidig er det gjort justeringer i forhold til ressursberegningen i Gildeskålmodellen som gir en nedgang på 0,2 årsverk på oppvekst.

Sykefravær

Sykefraværstatistikken for 2015 viser følgende:

Fraværstatistikk 01.01. – 31.12.2015 Gildeskål kommune (tall i %)							
Avdeling	E.meld. fravær 1 - 24 dg	Sykemeld. 1 – 16 dg	Sykemeld. 17 - 39 dg	Sykemeld. >= 40 dg	Totalt fravær 2015	Totalt fravær 2014	Endr. 2014- 15 %
Oppvekst og kultur	1,4	1,0	1,1	5,4	8,9	12,4	-28,2
Pleie og omsorg	1,7	1,0	1,3	7,1	11,1	10,9	1,8
Helse og sosial	0,8	0,1	0,0	1,9	2,8	5,3	-47,2
Plan og utvikling	1,6	0,2	1,2	0,0	3,0	1,9	57,9
Fellesadministr.	0,9	0,2	0,5	0,7	2,3	3,9	-41,0
Totalt fravær 2015	1,4	0,9	1,1	5,3	8,6		
<i>Totalt fravær 2014</i>	<i>1,4</i>	<i>0,8</i>	<i>1,1</i>	<i>6,5</i>		<i>9,9</i>	
Endr. % 2014-2015	0,0	12,5	0,0	-18,5			-13,1
Fraværstatistikk 01.01. - 31.12.2015 Gildeskål Eiendom KF (tall i %)							
Avdeling	E.meld. fravær 1 - 24 dg	Sykemeld. 1 - 16 dg	Sykemeld. 17 - 39 dg	Sykemeld. >= 40 dg	Totalt fravær 2015	Totalt fravær 2014	Endr. 2014- 15 %
Totalt fravær 2015	0,7	0,2	0,6	3,7	5,3		
<i>Totalt fravær 2014</i>	<i>0,9</i>	<i>0,4</i>	<i>0,2</i>	<i>5,9</i>		<i>7,4</i>	
Endr.% 2014-2015	-22,2	-50,0	200,0	-37,3			-28,4

*) Ev. avvik ved summering tall sideveis skyldes avrundinger til nærmeste desimal innenfor enkelt- kategorier.

Totalt sett viser sykefraværet i kommunen en nedgang på 13,1 % - fra 9,9 % i 2014 til 8,6 % i 2015. Gildeskål Eiendom KF har en nedgang på 28,4 % - fra 7,4 % i 2014 til 5,3 % i 2015. For kommunen fortsetter nedgangen på langtidsfraværet. For Gildeskål Eiendom KF har utviklingen innen langtidsfraværet snudd, og 2015 viser en stor nedgang.

Arbeidsgiver har kontinuerlig fokus på jobbnærvær og arbeidet med å få ned sykefraværet. Temaet er fast punkt i kommunens ulike ledergrupper, og det gis jevnlig informasjon direkte til alle ansatte, ikke bare til de sykemeldte. Det blir og lagt vekt på å iverksette rutinene knyttet til oppfølging av sykemeldte så snart som mulig, og det å være i forkant. Videre arbeides det med bevisstgjøring av den ansattes rolle og ansvar i forhold til egen fysisk og psykisk helse.

Det er fremdeles de to store virksomhetene Pleie og omsorg og Oppvekst og kultur som har for høyt sykefravær. Pleie og omsorg har hatt en liten økning i 2015 på 1,8 %, etter flere år med nedgang (-26,3 % fra 2012 til 2013 og -2,7 % fra 2013 til 2014). Oppvekst og kultur har i 2015 hatt en stor nedgang på 28,2 %, etter flere år med kraftig økning (+35,8 % fra 2012 til 2013 og +12,7 % fra 2013 til 2014).

Etisk standard

Gildeskål kommune legger stor vekt på redelighet, ærlighet og åpenhet i sin virksomhet. Både folkevalgte og ansatte har ansvar for å etterleve dette og plikter lojalt å overholde de lover, forskrifter og reglement som gjelder for kommunens virksomhet. Kommunen har utarbeidet egne etiske retningslinjer.

Kommunen har i løpt av året ikke avdekket forhold eller brudd på etiske retningslinjer. Det er derfor ikke iverksatt tiltak.

Gildeskål, 31. mars 2016

Helge D. Akerhaugen

Rådmann